

NÄR UNDERVISNINGEN ÖPPNAR DÖRRAR

Musik, NPF och vägar till delaktighet

Byt fråga: inte bara ”Vad är det med eleven?” utan också ”Vad i situationen gör deltagandet svårt – och vad kan vi förändra?”

Den som sätter ramen påverkar vem som får plats i den.

FEM SAKER ATT BÄRA MED SIG

1. Se individen – inte diagnosen.

Samma diagnos betyder inte samma behov. Lär känna elevens styrkor, strategier, stressorer och sätt att förstå uppgiften.

2. Ramen är pedagogik.

Tydliga mål, roller, start och slut, gruppstorlek, lokal, ljudmiljö och tillgång till stöd påverkar vilka handlingar som blir möjliga.

3. Tydlighet minskar onödig belastning.

Gör uppgiften förutsägbar: samma struktur och layout på återkommande uppgifter, konsekvent färgmarkering, visuella steg och tydliga övergångar.

4. Stötta utan att ta över.

Bryt ner, modellera, visa, pröva tillsammans och bygg sedan vidare. Stöd ska ge eleven större självständighet – inte bara lösa stunden.

5. Musik behöver flera vägar in.

Kombinera klingande musik med ord, gester, bilder, grafisk notation, färg, rörelse och traditionell notation. Representationen ska leda tillbaka till musiken.

NYCKELFRÅGOR FÖR TYDLIGGÖRANDE

- Varför ska jag göra det?
- Vad ska jag göra?
- Var ska jag vara?
- Med vem ska jag vara?
- När ska jag göra det?
- Hur ska jag göra det?
- Hur länge ska jag göra det?
- Hur mycket ska jag göra?
- Vad händer sedan?

PRÖVA I MORGON

- ✓ Färgmarkera återkommande delar på samma sätt.
- ✓ Låt uppgifter ha samma visuella design så att elever känner igen strukturen.
- ✓ Visa både vad som ska göras och hur mycket som är tillräckligt.
- ✓ Starta i något känt och öka svårighetsgraden stegvis.
- ✓ Erbjud hörselskydd/hörselkåpor, placering eller annan ljudanpassning vid behov.
- ✓ Fråga eleven: ”Vad hjälper dig att komma igång och fortsätta?”

BEHÅLLA

Vad gör jag redan som skapar delaktighet?

LÄGGA TILL

Vad saknas i min undervisning eller miljö?

TA BORT

Vad skapar onödig stress, otydlighet eller hinder?

Forskningsanknytning

Skolforskningsinstitutets systematiska översikt om musikundervisning lyfter fyra avgörande aspekter: hur undervisningen ramas in, att ta elevernas perspektiv, lärarens stöttande handlingar och hur det musikaliska innehållet representeras. Det ger stöd för att rikta blicken både mot eleven och mot undervisningens utformning.

Läs vidare: Skolforskningsinstitutet (2023), Att stötta elevers lärande i musik – undervisning i grund- och gymnasieskolan, Systematisk forskningssammanställning 2023:01. Skolverket (2022), kursplan och kommentarmaterial i musik. SPSM: material om NPF, tillgänglig lärmiljö och tydliggörande pedagogik.

Karin Hassle